

dalmatinske mučenike. Pričujoči prvi snopič danske publikacije je bogato opremljen s krasno uspelimi posnetki. Predvsem je treba omeniti izvrstne arhitektonske risbe, ki jih je izvršil arhitekt E. Dyggve. Delo je treba vsem ljubiteljem domačih starožitnosti kar najtopleje priporočati. B a l d. S a r i a.

K R O N I K A

Umetnostna razstava Božidarja Jakca: Afrika. Iz popotne risanke.

Deset let po svoji prvi razstavi je Jakac priredil pisano smotro spominov na Tunis, «beli plašč prerokov». Minulo spomlad je vdručič prepotoval to deželo solnca in bëra popotnih, rahlo začrtanih skic je bogata. Jakcu je bil Tunis kakor ena sama živo pisana sanja. Očividno je teh par mesecev svojega bivanja delal kakor težak, brez oddiha, in tako ni čudno, da je razstavil nad sto trideset del, največ pastelov. Zdi se, da je ta material najbolje služil slikarju, ki je v kratkih trenutkih hotel ujeti v svojo risanko kar največ lepote.

Poudarek je osredotočen na barvo in luč. Barva je Jakcu vse — in tu je lahko razsiral tople tone, žareče v puščavskem solncu, melanholična nastrosjenja večerne zarje in globokih iztočnih noči. In dasi je sicer Jakčeva linija bogata v zanimivih podrobnostih in dekorativno iznajdljiva, v teh pastelih ne igra samostojne vloge. Komaj v risbah.

Za Jakčevo impulzivno čud so značilni prvotni osnutki, nagoni utrinki prve iskre. Take čiste studije so vse bolj žive in sveže nego izdelane, tudi študirano zgrajene kompozicije. Tam pogrešam toplino in življenske nazornosti. Znanje in virtuoznost zameglita neposredni blesk prvega zagona. Značaj južne pokrajine je baš v nedovršenih, komaj nakazanih popotnih impresijah — in to so tudi v bistvu ti pasteli — najverneje podan. V uporabljanju snovnih sredstev je Jakac skrajno varčen, kar skop. Par palm, obris džamije z večdelnim minaretom, dvoje, troje belih burnusov pred žarečim ozadjem, jeklenomodro nebo, pa še kakteja — to vam je tuniška scenerija. V podajanju značilnosti pejzaža je Jakac mojster.

V očitnem nasprotju s temi burnimi, romantično razgibanimi motivi iz Afrike stoji dvajsetorica dolenjskih pokrajinic. Te slike z zelenih Gorjancev in iz Novega mesta so že več nego priprave in spomini, so smotreno zgrajene, kar zgetene podobe določne krajine. Barvno so ubrane na skupen ton, skladnejše v nastrosjenju od onih, kjer so že motivi sami zahtevali močne kontraste, burno razigranost in polne barvne ploskve. Nekatere teh novomeških vedut tudi po čisto čuvstvenem obsegu sodijo med najboljše Jakčeve pasteles zadnjih let.

Zbirka tuniških spominov je vzbudila mnogo zanimanja, ki se je izražalo celo v — materialnem pogledu. Uspeh je pripisovati seveda nenavadnosti motivov, a prav tako tudi neutajljivi strastnosti, ki je s sugestivno silo vodila slikarju roko. Kot celota — in le tako jo smemo presojsati — se zbirka krepko uveljavlja. Poedinih del ne gre izluščevati iz enote in jih soditi z merilom, kakršno velja za običajna atelijska, za razstavo prirejena in skrbno izbrana dela. Ti listi — spotoma v naglici na papir ujeti vtisi — so lepo pisan spomin na bajno solčno zemljo, resen dokaz nemajhne avtorjeve umetniške tvornosti in nadvse zanimiv prispevek k spoznavanju njegovega značaja in ustvarjanja.

K. D o b i d a.